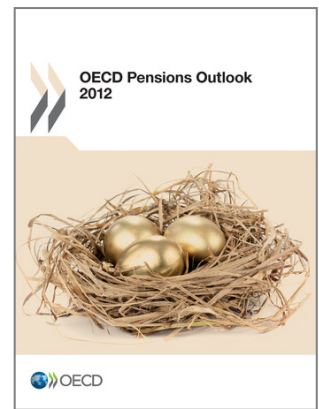

OECD *Multilingual Summaries*
OECD Pensions Outlook 2012
Summary in Slovenian

Read the full book on:
10.1787/9789264169401-en

Pogled OECD na pokojnine 2012

Povzetek v slovenščini

- Ta izdaja Pogleda OECD na pokojnine preučuje spreminjajoče se področje pokojnin.
- Obravnava pokojninske reforme med krizo in po njej, oblikovanje mehanizmov za samodejno usklajevanje, zavrnitve sistemskih pokojninskih reform v Srednji in Vzhodni Evropi ter pokritost z zasebnimi pokojninskimi sistemi in zagotavlja pokojninske sisteme z nedoločenimi prispevki.
- Zaključuje s političnim načrtom za pokojnine z določenimi prispevki in statistično prilogo.

Pokojnine: Preteklost, sedanost in prihodnost

Morda ne izgleda tako, vendar današnji upokojenci živijo v dobi, za katero se bo morda izkazalo, da je bila zlata doba za pokojnine in upokojence. V primerjavi s preteklostjo danes precej manj starejših živi v revščini: približno četrtnina manj kot sredi osemdesetih let prejšnjega tisočletja. Njihova pričakovana življenjska doba je daljša: Po napovedih bodo današnji 65-letniki živeli 3,5 let dlje od generacije njihovih staršev.

Današnji in prihodnji delavci pa bodo morali delati dlje, preden se bodo lahko upokojili, in imeli bodo nižje javne pokojnine. Veliko bolj verjetno je, da bodo njihove zasebne pokojnine temeljile na določenih prispevkih, kar pomeni, da bodo posamezniki bolj neposredno izpostavljeni naložbenemu tveganju in bodo sami nosili stroške pokojnin, če bodo živeli dlje.

Finančni šok iz let 2007–08 je odmeval v letih, ki so sledila, in je močno vplival na gospodarstva ter javne finance v večini držav OECD. Sledile so nadaljnje reforme pokojninskih sistemov, ki so bili reformirani že zaradi sprememb v prejšnjem desetletju, pri čemer so bile te reforme pogosto izvedene pod pritiskom javnofinančne konsolidacije in mednarodnih finančnih trgov. Najbolj očitna sprememba je bila zvišanje upokojitvene starosti, pri čemer je ta ukrep sprejela več kot polovica držav OECD. Dolgoročno se bo upokojitvena starost v 13 državah dvignila na 67 let ali več, pri čemer bo enotna za oba spola v vseh državah, z izjemo ene. Druge, manj vidne ukrepe za spodbujanje daljše delovne dobe – ostrejša pogoje za predčasno upokojevanje ali večje bonuse za nadaljevanje po dosegu običajne upokojitvene starosti – je sprejelo 14 držav.

To je razvoj dogodkov, ki ga je treba pozdraviti iz štirih razlogov. Prvič, daljša delovna doba ob daljši pričakovani življenjski dobi izboljšuje finančno zdržnost pokojninskih sistemov na manj boleč način kot zviševanje davkov. Drugič, zagotavlja pravičnejšo porazdelitev stroškov staranja med različne generacije. Poleg tega lahko daljša obdobja vplačevanja prispevkov omilijo vpliv načrtovanih znižanj pokojninskih dajatev na pokojninske prejemke. Tretjič, kaže na jasen konec ponesrečenih politik iz preteklosti, v skladu s katerimi se je starejše delavce umikalo s trga dela in jih predčasno upokojevalo z dolgotrajnimi nadomestili zaradi bolezni ali invalidnosti ter starostnimi pokojninami. Ponesrečena politika naj bi domnevno sprostila več delovnih mest za mlade. Vendar podatki kažejo, da je to samo še en primer zmotnega mišljenja, da obstaja določeno število delovnih mest, ki jih je treba čim bolj pošteno razdeliti: če starejši delavci ostanejo na trgu dela, zaradi tega mladi nimajo manj priložnosti za zaposlitev. Četrto, podaljšanje delovne dobe v položaju počasi rastočega ali celo padajočega števila delavcev naj bi pomembno spodbudilo gospodarsko rast v starajočih gospodarstvih. Glede na te jasne prednosti je treba spodbujati trend zviševanja upokojitvene starosti – celo nad 67 let. Učinkovit in pregleden način za to je institucionalna prilagoditev upokojitvene starosti pričakovani življenjski dobi, kot so to storili na Danskem in v Italiji.

S pokojninskimi reformami v preteklem desetletju so se znižale tudi javne pokojnine v številnih državah, običajno med 20 in 25 %. Taka znižanja so bila potrebna, da se je zagotovila finančna zdržnost pokojninskih sistemov za sedanje in prihodnje upokojence. Od leta 2007 je polovica držav OECD sprejela dodatne ukrepe za izboljšanje zdržnosti javnega pokojninskega sistema, vključno s spremembami pogojev za indeksacijo in formul za izračun dajatev.

Ljudje, ki se danes zaposlijo v državah OECD, lahko v povprečju pričakujejo neto javno pokojnino v višini približno polovice njihove neto plače, če se bodo upokojili s polno delovno dobo ob zakonsko določeni upokojitveni starosti. Ta tako imenovana »neto nadomestitvena stopnja« javnih prejemkov je v polovici držav OECD nižja od 50 %. V 13 od teh držav so obvezne zasebne pokojnine. V skladu z zakonodajo ali socialnimi pogodbami morajo v takih shemah sodelovati vsi delavci. Zato skupni obvezni prejemki – vključno s temi zasebnimi shemami – v državah OECD v povprečju ponujajo neto nadomestitveno stopnjo približno 69 %.

Kljub temu imajo številne države OECD veliko »pokojninsko vrzel« in neto nadomestitvene stopnje iz obveznih shem, ki so nižje od 60 %. V večini teh držav so zasebne pokojnine prostovoljne in jih ima redko več kot polovica delovnega prebivalstva. Da bodo zapolnile to pokojninsko vrzel, je pomembnejša vloga zasebnih pokojnin v teh državah neizbežna. Tudi če se bo upokojitvena starost še zvišala, je treba spodbujati zasebne pokojnine, da bodo delavci lahko v starosti črpali iz svojih prihrankov ter dopolnjevali svoj dohodek iz dela in javne pokojninske prejemke. To je lahko še zlasti privlačno za tiste, ki po določeni starosti iščejo zaposlitev s prilagodljivimi delovnimi pogoji ali se delno upokojijo.

Obvezno varčevanje za zasebne pokojnine bi bila idealna rešitev za odpravo pokojninske vrzeli in zagotovitev primernih prejemkov. Vendar so se nekatere države izognile taki politiki, delno zato, ker so se ustrašile, da bi se prispevke obravnavalo kot nov davek. Drug način za doseg podobnega rezultata je, da se posameznike samodejno vključi v take sheme, pri čemer se jim omogoči, da po določenem času izstopijo – tako imenovana »samodejna vključitev«. S tem, ko se od ljudi zahteva, da se odločijo proti in ne za varčevanje za pokojnino, se za širitev kritja izkorišča naravno pasivnost. KiwiSaver, prva nacionalna samodejna pokojninska varčevalna shema v OECD, ki so jo uvedli v Novi Zelandiji leta 2007, je bila zelo učinkovita pri zagotavljanju velike udeležbe novih zaposlenih, iz nje pa je izstopilo samo 20 % delavcev. Združeno kraljestvo bo tako ureditev uvedlo v obdobju 2012–2017, druge države pa ga bodo verjetno posnemale.

Druga ključna politika, ki jo je mogoče uporabiti za okrepitev vloge zasebnih pokojnin, so finančne spodbude. Tradicionalen način, ki spodbuja ljudi, da varčujejo za starost, so davčne spodbude. Medtem ko so nekatere države nedavno povečale davčne spodbude, so jih Avstralija, Irska, Nova Zelandija in Združeno kraljestvo omejile, da bi zmanjšale javnofinančne stroške v obliki izpada davčnih prihodkov. O stroških so se spraševale tudi druge države, vključno z Nemčijo.

Težava tradicionalnih davčnih spodbud je, da imajo od njih največje koristi osebe z visokimi dohodki, saj plačujejo davek po najvišjih mejnih davčnih stopnjah. V večini držav, ki poznajo sisteme prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, je med delavci, ki so vključeni v zasebne pokojninske sheme, res najmanj delavcev z nizkimi dohodki. Bolj učinkovit način za to, da se zaobjame tudi posameznike z nižjimi dohodki, je, da se varčevalcem zagotovi pavšalne subvencije in ustrezne prispevke, omejene na določeno stopnjo, da se zagotovi večja progresivnost. Od takih finančnih spodbud imajo lahko večjo korist osebe z nizkimi dohodki, vključno s tistimi, ki ne plačajo dohodnine ali jo plačajo po nizki stopnji. V Nemčiji in Novi Zelandiji, državah, ki sta uvedli take spodbude za nekatere od svojih produktov pokojninskega varčevanja, so si stopnje pokritosti po različnih dohodkovnih skupinah bolj podobne.

Poleg prizadevanja za vključitev več delavcev v zasebne pokojninske sheme morajo oblikovalci politik, da bi povečali primernost prejemkov, ukrepati na treh frontah. Prvič, zagotoviti morajo, da so vplačila v te sheme dovolj visoka za uresničitev ciljev glede dohodka v pokoju. To je preprosto v obveznih sistemih, kot ga ima Avstralija, ki je nedavno napovedala, da bo povišala minimalno prispevno stopnjo z 9 na 12 % plače. Drugič, omejiti morajo odliv iz takih sistemov tako, da omejijo predčasne dvige in pavšalne zneske prejemkov. Tretjič, spodbujati morajo naložbene strategije in produkte, ki imajo nizke stroške in zmanjšujejo tveganja v obdobju zbiranja sredstev in pokoju, ko se sredstva izplačujejo. Oblikovalci politik morajo biti, ko se spopadajo s temi izzivi, zelo pozorni na različne možnosti naložb in prejemkov, da poenostavijo in olajšajo sprejemanje kompleksnih finančnih odločitev. Izboljšati morajo tudi obliko privzetih možnosti za tiste, ki ne izbirajo aktivno, da lahko bolje zadovoljijo potrebe in pričakovanja posameznikov.

»Katera država ima najboljši pokojninski sistem?« je vprašanje, ki ga pogosto postavljajo OECD. To je vprašanje, na katerega je zelo težko odgovoriti, čeprav bi si veliko ljudi želelo lestvice in preglednice z rezultati. Pravilen odgovor je, da bi lahko vse države izboljšale svoj sistem pokojninskih prejemkov. Vse se srečujejo vsaj z nekaterimi izzivi: kritjem pokojninskega sistema, primernostjo prejemkov, finančno zdržnostjo ali tveganji in negotovostmi posameznikov. Napoved glede pokojnin v državah OECD je zato napoved stalnih – in potrebnih – sprememb.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Na razpolago so brezplačno v spletni knjigarni OECD www.oecd.org/bookshop

Za več informacij se obrnite na Enoto OECD za pravice in prevode, Direktorat za javne zadeve in komunikacije na: rights@oecd.org ali prek faksa: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Obiščite našo spletno stran www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *OECD Pensions Outlook 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264169401-en